

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta

Asia: E 61/2019 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Vihreän siirtymän rahoitus; Kestävä Eurooppa- investointiohjelma
<https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/E+61/2019>

Business Finlandin lausunto

Business Finland hoitaa teknologia- ja innovaatiopolitiikkaan liittyviä tehtäviä. Samoin tiettyjä elinkeino-, energia- ja ilmastopoliittisiin tukiin liittyviä valtionapuviranomaisen tehtäviä, jotka liittyvät kuitenkin läheisesti innovaatiopolitiikan toteuttamiseen. Business Finlandin rahoituksella ensisijaisesti tuetaan ilmasto- ja hiilineutraalisuuteen liittyvien innovaatioiden kehittämistä ja käyttöönottoa. Tuotekehityksessä rahoitus kohdistuu esikaupalliseen vaiheeseen aina ratkaisun pilotointiin ja demonstrointiin saakka.

Vuonna 2019 Business Finlandin innovaatorahoitus projekteihin, joilla edistetään ilmasto- ja hiilineutraalisuustavoitteita, oli 188 miljoonaa euroa. Vastaavat luvut vuonna 2015 olivat lähes 280 miljoonaa euroa mutta innovaatorahoituksen leikkauksen seurauksena laskua alueen kohdistumisiin on tullut lähes 100 miljoonaa euroa.

Business Finland on käynnistänyt parin viime vuoden aikana useita kansallisia ohjelmia, mitkä tukevat kansallisen energia- ja ilmastostrategian ja hiilineutraalisuuden tavoitteita. Näitä ovat meneillään olevat Smart Energy -, Bio&Circular Finland -, Smart Mobility- , Batteries from Finland - ja Sustainable Manufacturing ohjelmat.

Nostamme lausunnossamme ”Vihreän siirtymän rahoituksesta” neljä näkökulmaa esille:

1) Kuten Valtioneuvoston selvityksessä todetaan, tavoite siirtymisestä ilmastoneutraaliin talouteen on mittava haaste, mutta samalla myös valtava mahdollisuus. Suomen tulee suunnata julkisia toimenpiteitä niin, että ne eivät ole pelkästään Suomea koskevia vaan sellaisia, jotka samalla tukevat suomalaisyritysten innovatiivisten ratkaisujen luomista kansainvälisille markkinoille.

2) Vähähiilisyyskehitystä tukevien innovaatioiden markkinoille saattaminen ja skaalaaminen on tyypillisesti hyvin pääomaintensiivistä. Suomesta on puuttunut rahoitusinstrumentteja pilottilaitosten ja ensimmäisten teollisen mittakaavan toteutusten rahoittamiseen. Tässä kehitysvaiheessa riskit ovat suuria ja tyypillisesti yksityiset rahoittajat eivät vielä ole kovin innokkaita lähtemään mukaan, joten julkinen rahoitus on tarpeen markkinapuutteen paikkaamiseksi. Tarve olisi toimijalle tai intrumentteille, jotka täydentäisivät Business Finlandin tarjoamaa varhaisemman vaiheen innovaatorahoitusta ja auttaisi varmistamaan, että vähähiilisyyskehitystä tukevat ratkaisut saadaan saatettua onnistuneesti markkinoille. Tämä markkinapuute on tärkeää huomioida Kestävä Eurooppa -investointiohjelmassa.

3) Suomen teollisuus painottuu raskaaseen, energiaintensiiviseen tuotantoon. Perinteiset teollisuusyrityksemme ovat varsin aktiivisesti panostaneet uusiin ratkaisuihin ja tuotantotapoihin, joilla ne vähentävät sekä omia että asiakkaidensa päästöjä. Teollisuuden investointisyklit ovat pitkiä ja uusien ratkaisujen käyttöönottoon liittyy tavallista suurempia riskejä. Käynnissä olevan teollisuudenalojen vähähiilisyystiekarttatyön välitulokset osoittavat, että kotimaisen teollisuuden hiilineutraalisuuskehitys

edellyttää erittäin suuria investointeja. Kestävä Eurooppa -investointiohjelman sekä oikeudenmukaisen siirtymän rahoitusta kannattaa ohjata perinteisen teollisuuden vähähiilisyys siirtymän nopeuttamiseen tukemalla uusien innovaatioiden skaalausta tuotantokäyttöön.

4) Kehittyvissä maissa suomalaisilla ratkaisulla voidaan saavuttaa mittavia päästövähennyksiä, mutta suomalaisesta julkisen rahoituksen kentästä puuttuu instrumentteja kohdemaissa tapahtuvan pilotoinnin ja skaalauksen tukemiseen. Ympäristötekniikan ratkaisujen kansainvälisessä skaalaamisessa olisi tietyissä tapauksissa eduksi, jos Finnvera ja Finnfund pystyisivät ottamaan hieman nykyistä enemmän riskejä. On hyvä selvittää, voiko Kestävä Eurooppa -investointiohjelman rahoitusta kanavoida tähän tarkoitukseen.